

ETYKA NA RYNKU FINANSOWYM

*Jadwidze, Jagodzie, Jagusi
jedynej Siostrze mojej*

Elżbieta Ostrowska

ETYKA NA RYNKU FINANSOWYM

homo oeconomicus i homo neuropsychologicus

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2022

Recenzent
prof. dr hab. Anna Szelągowska

Redaktor Wydawnictwa
Justyna Zyśk

Projekt okładki i stron tytułowych
Jan Rutka

Skład, łamanie i opracowanie rysunków
Michał Janczewski

Publikacja sfinansowana ze środków
Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-430-8

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Spis treści

Wprowadzenie	9
Rozdział 1	
Zrównoważony rozwój sektora finansowego jako obszar etycznych zachowań	13
Rozdział 2	
Etyka i odpowiedzialność na rynku finansowym	23
2.1. Pojęcie i rodzaje etyki	23
2.1.1. Etyka podstawowa i etyka stosowana	25
2.1.2. Etyka przekonań i etyka odpowiedzialności	27
2.1.3. Etyka behawioralna	29
2.2. <i>Homo oeconomicus</i> i <i>homo neuropsychologicus</i> z perspektywy etyki	30
2.3. Determinanty zachowań etycznych na rynku finansowym	42
2.4. Relacje inwestorskie jako element etycznych zachowań na rynku kapitałowym	48
2.5. Obszary etycznego inwestowania w kontekście społecznej odpowiedzialności	53
2.6. Etyczny portfel inwestycyjny w kontekście społecznej odpowiedzialności	59
Rozdział 3	
Potrzeby inwestora na rynku finansowym	71
3.1. Pieniądze i etyka	71
3.2. Potrzeby a oszczędzanie i inwestowanie gospodarstw domowych	77
3.3. Piramida potrzeb inwestora i etyka na podstawie teorii potrzeb Clayтона P. Alderfera	84
Rozdział 4	
Regulacje na rynku finansowym w kontekście etyki	89
4.1. Istota regulacji i jej rodzaje na rynku finansowym	89
4.1.1. Regulacje według kryterium podmiotowego	90
4.1.2. Regulacje według kryterium przedmiotowego	96

4.2. Zasady i kodeksy etyki zawodowej na rynku finansowym	100
4.2.1. Etyka zawodowa na rynku finansowym	100
4.2.2. Zasady etyki zawodowej maklerów i doradców – Związek Maklerów i Doradców (ZMiD) i CFA Institute	101
4.2.3. <i>Kodeks dobrej praktyki domów maklerskich</i>	110
4.2.4. <i>Kodeks etyki Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA</i>	113

Rozdział 5

Zmaganie się z dylematami etycznymi w świetle regulacji

na rynku finansowym	117
5.1. Etyczna ocena zachowań na rynku finansowym	117
5.2. Schemat metody etycznej oceny na rynku finansowym – metoda 4D przy uwzględnieniu etycznie zrównoważonego rynku	119
5.3. Błędne koło etyki w sektorze finansowym	122

Rozdział 6

Etyka z perspektywy od finansowej euforii i paniki

do poszukiwania ładu w sektorze finansowym	125
6.1. Przyczyny umniejszania roli etyki	125
6.2. Etyczne luki behawioralne	128
6.3. Misselling na rynku finansowym	130
6.4. Piramidy finansowe – przyczyny i skutki	134
6.5. Nowe wyzwania w kontekście potrzeb klientów (inwestorów) oraz etyki i regulacji w sektorze finansowym	137
6.5.1. Finanse alternatywne – pojęcie, cechy, etapy rozwoju, fintech	137
6.5.2. Finansowanie społecznościowe jako forma crowdfundingu	141
6.5.3. Robodoradztwo jako nowa usługa na rynku finansowym w kontekście etyki	144

Rozdział 7

Rezultaty nieetycznych i etycznych zachowań

uczestników rynku finansowego – studia przypadków	149
7.1. Wpływ nieetycznych zachowań Idea Banku na jego wizerunek na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie	149
7.2. Znaczenie w praktyce Komisji Nadzoru Finansowego, audytu i ratingu w ograniczaniu nieetycznych zachowań wobec inwestorów na przykładzie niewypłacalności spółki GetBack SA	152
7.3. Behawioralne zachowania inwestorów w sytuacji nieetycznych wydarzeń w sektorze bankowym	157
7.4. Ekonomiczno-społeczne skutki funkcjonowania piramid finansowych na świecie i w Polsce	158

7.5. Rodzaje etycznych funduszy inwestycyjnych na polskim rynku finansowym	166
7.6. Efektywność wybranych etycznych funduszy inwestycyjnych na polskim rynku w aspekcie indeksów giełdowych	172
7.7. Obszary i kryteria polityki inwestycyjnej grupy katolickich etycznych funduszy Epiphany	174
7.8. Efektywność katolickiego etycznego funduszu i katolickiego indeksu giełdowego w aspekcie wybranych benchmarków	177
Epilog	179
Bibliografia	185
Literatura	185
Akty prawne	190
Źródła internetowe	192
Spis rysunków	193
Spis tabel	194